

A tények jogi minősítésének gyakorlati jelentősége a vádelv tükrében *

FÁZSI LÁSZLÓ **

1. Alapelvi szabályozás

a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény [Be.] az 1. §-ában rögzített funkciómegosztás elvéből következően a 2. §-ának (1) bekezdésében deklarálja, hogy a bíróság az ítélezés során *törvényes vád* alapján jár el, ami tehát eljárásának alapját képezi. A vádelvű igazságszolgáltatás két lényeges ismervét így – jelentőségének megfelelően – megtalálhatjuk az alapvető rendelkezések között, amelynek ismeretében akár megoldottnak is gondolhatnánk a *vádelv* kérdésének rendezését. Gyakorlatilag azonban inkább rendezetlenségről beszélhetünk, aminek következtében a bíró – saját, illetve fellebbviteli bíróságának szerepfelfogásától függően – még mindig kényszerítve érezheti magát az ügyészi mulasztás pótlására, s ezzel a vádemelés eredményességének előmozdítására, olyan közvádloi jogkört gyakorolva ezáltal, amely akár az ügy elbírálásának pártatlanságát, s ebből következően a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog *érvényesülését* is kérdésessé teheti.

2. Következetlen szabályozás

Ezt egyrészt a törvényi szabályozás következetlenségére látom visszavezethetőnek, ami alatt azt értem, hogy a jogalkotó a törvényes vád fogalmának a 2006. évi LI. törvénnyel [Ben.] bevezetett meghatározása, valamint a Be. 75. § (1) bekezdésének a 4. §-ának (1) bekezdésében foglalt alapvető rendelkezésével összhangban álló kiegészítése után még mindig a másodfokú bíróság belátására bízta a *szakmailag kifogásolható vádlói tevékenység* eljárásjogi konzekvenciájának megvonását: „A Be. 351. §-ának az elsőfokú ítélet megalapozatlanságához vezető okokat felsoroló (2) bekezdése ugyanis a megalapozatlanság mikénti értékelése tekintetében semmilyen mérlegelést nem tesz lehetővé a másodfokú bíróság számára. Legfeljebb elgondolkodhat azon, hogy az elsőfokú bíróság részéről ügyészi indítvány hiányában fel nem vett bizonyítás nyilvánvaló megalapozatlanságot eredményező elmulasztásának értékelésekor a Be. melyik

* A Debreceni Ítéltábla Büntető Kollégiumának 2012. január 12. napján tartott kibővített ülésén elhangzott hozzászólás kibővített, szerkesztett változata.

** Tanácselnök bíró, Nyíregyházi Törvényszék.

rendelkezését kell szem előtt tartania. Azt, amelyik erre irányuló kötelezettség előírása nélkül legalább igyekszik motiválni a jogalkalmazót a valóság feltárására, vagy pedig azt, amelyik az ügyész *szakmai igényességére* bízna a bizonyítás kereteinek meghatározását. De végül úgy dönthet, ahogy jónak látja, s gyakorlatilag bármilyen döntést hoz is, azt nehezen lehet támadni.¹ Ezért fejthette ki Bócz Endre teljes joggal a Be. 75. § (1) bekezdésének második mondatát kiegészítő módosítás kapcsán a következőket: „A sértett terhelő vallomását alátámasztó lehetséges tanúk ügyészi indítvány nélküli megidézése a tárgyalásra nem kötelező ugyan, de kíváncsi lennék arra, hogy a kihallgatásuk nélkül hozott és bizonytalanságra alapozott felmentő ítélet elleni fellebbezéssel szemben menlevélnek tekintené-e a szóban levő rendelkezést a másodfokú bíróság.”² A törvényi szabályozás szemléletformáló hatásával pedig a jogalkalmazó esetében okvetlenül számolni kell.

3. A korábbi szabályozás kísértete

Ezért a vádelv kezelésére kiható másik problémának az *1973. évi I. törvény* rendelkezésein „edződött” bírói szemlélet továbbélését tartom. A bíróságot is hatóságnak, a legalitás elvét pedig a büntetőeljárás egyik alapelveként tekintő korábbi Be. ugyanis a hatóságok generális kötelezettségévé tette a tényállás alapos és hiánytalan tisztázását, aminek érdekében a bíró az ügyész indítványától függetlenül – hivatalból – is köteles volt a vád megalapozottságának tisztázásához szükséges bizonyítást lefolytatni.³ Ennek megfelelően a bűnösség bizonyítása sem csak az ügyészt, hanem a büntetőügyekben eljáró hatóságokat⁴ – így a bíróságot is – terhelte. Ebből következően a bírónak ügyészebbnek kellett lennie az ügyésznél, ha az általa indítványozott bizonyítás alapján nem tartotta kétséget kizáróan bizonyítottnak a vádat, de lehetőség volt az annak alátámasztására alkalmas további bizonyítási eszközök beszerzésére, amiről ilyen esetben – akár pótnyomozás elrendelésével is – gondoskodnia kellett, ha el akarta kerülni ítéletének megalapozatlanság miatti hatályon kívül helyezését, mert ennek lehetőségével személyes tapasztalataim szerint reálisan számolnia kellett minden elsőfokú bírónak annak idején.

A bíró *quasi ügyészi szerepköre* azonban nem csupán ebben merült ki, hanem a következő kötelezettségének előírásában is megnyilvánult: „Ha a vád kiterjesztésének lehet helye, a bíróság erre az ügyész figyelmét felhívja. Felhívhatja az ügyész figyelmét arra is, hogy az ügy adatai a vád tárgyává tett cselekménnyel szorosan összefüggő bűncselekmény miatt más személlyel szemben is vádemelésre adnak alapot. Ebben az esetben az iratokat az ügyésznek – indítványra – megküldi.”⁵ Ezzel azonos tőről fakadt a következő rendelkezés is: „Ha a vád

¹ Fázsi László: A bizonyítási teher értelmezésének gyakorlati kérdései bírói aspektusból, *Magyar Jog* 2009/1, 23.

² Bócz Endre: Valóban a vád törvényességének fogalma volt tisztázatlan? [Gondolatok egy törvényt módosításról], *Magyar Jog* 2008/5, 263.

³ Ld. 1973. évi I. tv. 2. §, 5. § (1) bek.

⁴ Ld. *uo.* 3. § (2) bek.

⁵ Ld. *uo.* 171. § (2) bek.

kiterjesztésének feltételei állnak fenn és az ügyész nincs jelen a tárgyaláson, erről a bíróság az ügyészt a tárgyalás elnapolása vagy az eljárás elkülönítése mellett értesíti.⁶ Ezeket a rendelkezéseket pedig csak a *14/2002. (III. 20.) AB határozat* semmisítette meg a döntés közzétételének napjával, a Be. 342. §-ának (3) bekezdésével egyetemben, mert arról se feledkezzünk meg, hogy még a *jogállami jogalkotásunk* is átvehetőnek, tehát alkalmazhatónak találta az 1973. évi I. törvény 227. §-ában foglalt rendelkezést.

A vázolt szabályozás persze már a múlté, az abban gyökerező szemléletünkön azonban szerintem igazán még mindig nem tudunk túllépni. Ezt jelzi pl. Farkas Ákosnak a rejtett bűnösségi vélelemre vonatkozó okfejtése, ami alatt azt érti, hogy „a bíróság igen gyakran a kétséget kizáróan nem bizonyított [de bizonyosság esetén perdöntő] tényeket is a terhelt terhére értékeli, mérlegelési körébe vonva azokat”.⁷ Az idézett szerzővel ellentétben nem hinném ugyan, hogy ennek statisztikailag értékelhető jelentősége lenne az ügyészség váderedményességének alakulása szempontjából, de vitathatatlanul létező jelenségről van szó, amelynek megnyilvánulását elvéve magam is tapasztalom a másodfokú ítékezés során.⁸

A szemléleti problémát jelzik továbbá azok az általam szintén tapasztalt esetek is, amikor a bíróság olyan bűncselekményeket is elbírál, amelyeket az ügyész nem tett a vád tárgyává. Az egyik ilyen ügyben pl. az ügyész testi sértés és állatkínzás vétsége miatt nyújtott be vádiratot és a vádbeszédében is csupán e két bűncselekményben indítványozta a vádlott bűnösségének kimondását. Ehhez képest az elsőfokú bíróság a két bűncselekmény mellett – az állatkínzással egyébként valóságos alaki halmazatban álló – rongálás vétsége miatt is felelősségre vonta a vádlottat, miután a tárgyalás előkészítése során a Be. 270. §-ának (1) bekezdése alapján meghozott végzésével megállapította, hogy a vádlott cselekménye a „vádtól eltérően” ekként is minősülhet.⁹ Ezáltal a városi bíróság olyan további bűncselekményben való bűnösség kimondásának a lehetőségét állapította meg, amire az ügyész kifejezett indítványt nem tett, vagyis lényegében a vád bíróság általi kiterjesztésére került sor. Ez persze csupán egy konkrét példa, amely azonban nem egyedi eset,¹⁰ de még így is elintézhető lenne azzal, hogy téves jogértelmezésről van szó, ami bárhol, bármikor előfordulhat, ha nem tapasztalhattunk volna egyfajta flexibilis értelmezését a vádelv kérdésének a Legfelsőbb Bíróság részéről is.

4. A Legfelsőbb Bíróság jogértelmezése

A Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiuma ugyanis az *1/2007. Bkv.* számú véleményének A/I/2/c. pontjában a következő álláspontot fogadta el: „A vád törvényességének *nem feltétlen tartalmi eleme* a vád tárgyává tett cselekmény Btk.

⁶ Ld. *uo.* 227. §.

⁷ Farkas Ákos: *A falra akasztott nádpálca avagy a büntető igazságszolgáltatás hatékonyságának korlátai*, Osiris Kiadó, 2002, 125.

⁸ Ld. Fázi László: Egy alaptalan elítélés története, *Bűnügyi Szemle* 2008/1, 57-60; A bűnösség rejtett vélelme, *Miskolci Jogi Szemle* 2011/2, 145-148.

⁹ Nyíregyházi Városi Bíróság B. 460/2008/9.

¹⁰ Hasonló probléma merült fel pl. a Nyíregyházi Városi Bíróság B. 1335/2005. sz. ügyében is.

szerinti minősítése. A vádirat Be. 217. §-a (3) bekezdésének c/ pontja szerinti ezen, valamint d/–j/ pontja szerinti további kellékének hiányossága a bírósági eljárásban pótolható.¹¹ Ez az álláspont azonban figyelmen kívül hagyja azt, hogy – *Berkes György*öt idézve – „a 2. § (2) bekezdése szerinti büntető törvénybe ütköző cselekmény nem egyszerűen a vádban, a történeti tényállásban leírt cselekmény, hanem a vádlói minősítéssel jogilag értékelt cselekmény”, valamint „a vádlói, illetve bírósági funkció következetes elhatárolásának követelményével” is ellentétes.¹² S talán nem tűnik költői kérdésnek annak felvetése sem, hogy vajon milyen pótolhatóságra gondolt a Legfelsőbb Bíróság, amikor a Be. 267. § (1) bekezdésének j/ pontja alapján a bíróságnak meg kell szüntetnie az eljárást, ha a vád nem törvényes, vagyis amennyiben nem felel meg a 2. §-ának (2) bekezdésében meghatározott kritériumoknak, amelyek implicite a Btk. szerinti minősítést is megkívánják a vádlótól. Az eljárás törvényes vád hiánya miatti [kötelező] megszüntetése esetén viszont nyilván nem kerülhet sor az ügyésznek a Be. 268. §-ának (1) bekezdésén alapuló megkeresésére a vádirat hiányosságainak pótlására.

Ez pedig csak akkor tekinthető teoretikus felvetésnek, ha figyelmen kívül hagyjuk a valóságos anyagi halmazatot alkotó bűncselekmények egymással szoros összefüggésben történő elkövetésének lehetőségét, ami viszont a gyakorlatban tipikusan tekinthető, amiképpen az is, hogy az ügyész ezek közül nem mindegyik miatt indítványozza kifejezetten az elkövető felelősségre vonását, noha a vádirat a Btk. szerint nem értékelt tények leírását is tartalmazza. Így pl. a vádirat tényyszerűen rögzíti azt, hogy a vádlottak a sértett megölését követően a gyilkosságánál jelenlevő házastársának és kiskorú gyermekének kezét-lábát ragasztószalaggal összekötözték, amivel megakadályozták számukra a lakás elhagyását, ugyanakkor az ügyész az emberölés mellett nem indítványozza a személyi szabadság miatti felelősségre vonásukat is.¹³ Az ilyen és hasonló esetben felmerülő probléma a Ben. hatályba lépése előtt megoldható volt a *tettazonosság* elve alapján, hiszen ez Tóth Mihály szerint röviden azt jelenti, hogy „a bíró az ítéletében mindaddig [de csakis addig] szabadon vonhatja le az általa tényként megállapított tettek valamennyi jogi konzekvenciáját amíg ezek a tettek azonosnak tekinthetők a vádban közöltekkel, illetve fenntartottakkal”.¹⁴ A Be. 2006. július 1. napjától hatályos 2. §-ának (2) bekezdése szerint azonban a törvényes vád azt jelenti, hogy a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy, pontosan körülírt, büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását *kezdeményezi*. A nyelvtanilag „valamit javasol, ill. cselekvést elindít”¹⁵ jelentéstartalommal bíró ezen ige alatt pedig aligha

¹¹ BH 2007/5, 334.

¹² Belegi József – Berkes György (szerk.): *Büntetőeljárás jog – Kommentár a gyakorlat számára*, HVG-ORAC, Budapest, 2009, I/9. pótlás 19.

¹³ Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság B.416/2003.

¹⁴ Tóth Mihály: A „tettazonosság” újabb dilemmái – Meghaladott dogma vagy értékes tradíció? In: Fenyvesi Csaba – Herke Csongor (szerk.): *Minúciák. Tanulmányok Tremmel Flórián professzor 60. születésnapjának tiszteletére*, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudomány Kar, Pécs, 2001, 40.

¹⁵ Juhász József – Szőke István – O. Nagy Gábor – Kovalovszky Miklós (szerk.): *Magyar értelmező kéziszótár*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1985, 689.

érthetünk mást mint a felelősségre vonás indítványozását.

A Btk. szerinti minősítés megkövetelése nélkül azonban – az ügyész által értékelt cselekménnyel együtt a törvényes vád alapján a Be. 2. §-ának (4) bekezdésében foglaltakból következően értelemszerűen elbírálandó alaki halmazatban álló bűncselekmény kivételével – *a bíróság annak értelmezésére kényszerül*, hogy az ügyész a vádlott milyen bűncselekmény[ek] miatti felelősségre vonását kívánta indítványozni, ami a jogbiztonság, illetőleg a védekezési jog maradéktalan érvényesülését is veszélyezteti, aminek a Be. olyan kiemelkedő jelentőséget tulajdonít, hogy a 321. §-ának (3) bekezdésében a vádtól eltérő minősítés lehetőségére történő figyelmeztetést is kötelezővé teszi. Már csak ez is jelzi, hogy a büntető törvény szerinti minősítés konkrét megjelölése hozzátartozik a vád pontos ismeretéhez, amelynek hiányában a védőnek „nem áll módjában az ügyéssel egyenrangú félként érvei kifejtése, indítványainak megtétele, vagyis a védekezés jogának a Be. 9. § (3) bekezdése szerinti tartalommal kitöltése”.¹⁶ Végső soron tehát arra a – Nagy Lajos által már több mint harminc évvel ezelőtt levont – következtetésre kell jutnunk, hogy „a vádemelés [...] nem egyenlő a tényeknek a vádiratban történt előadásával”.¹⁷ Ezért kívánhatta meg már a *XIX. századi jogfelfogás* is azt, hogy „a vád tárgyává tett büntetendő cselekmény a törvényben megállapított és a tényállásból vett ismertető jelek szerint, tüzetesen jelöltessék meg. Ez nem más, mint a concret vád formulázása, a mely két elemből van összetéve. Egyik a bebizonyított tényálladék vagyis az elkövetett cselekmény, a másik az anyagi büntető törvénynek az a meghatározása, a mely a kérdéses cselekmény ismérveit megjelöli. Az előbbi tehát ténybeli: az utóbbi *jogi individualitása* a vádbeli cselekménynek.”¹⁸

Az viszont kétségtelen, hogy a Bkv. *a bíróságok számára nem kötelező*, hiszen az Alaptörvény 25. cikkének (3) bekezdése értelmében változatlanul csak a jogegységi határozat bír ilyen erővel. Nyugodtan elvethetjük azonban Mészáros Ádám azon megállapítását, amely szerint a Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiumának „nincs olyan törvényi felhatalmazáson alapuló jogosultsága, hogy a jogegységi eljárás keretein kívül akár a kötelező erő látszatával is véleményt nyilvánítson jogértelmezési kérdésekben”.¹⁹ Ezt ugyanis az idézett szerző által hivatkozási alapnak tekintett 12/2001. (V. 14.) AB határozat sem támasztja alá, sőt az Alkotmánybíróság érveléséből éppen az tűnik ki, hogy a kollégiumnak a jogegységi eljárásban, valamint az egységes ítélezési gyakorlat biztosításában betöltött ennél tágabb szerepét nem lehet egybemosni,²⁰ mert indokolása szerint:

¹⁶ 14/2002. (III. 20.) AB határozat III/3.1.

¹⁷ Nagy Lajos: *Ítélet a büntetőperben*, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1974, 427.

¹⁸ Balogh Jenő – Edvi Illés Károly – Vargha Ferencz: *A bűnvádi perrendtartás magyarázata* III, Grill Károly Könyvkereskedése, Budapest, 1899, 175.

¹⁹ Mészáros Ádám: Gondolatok a Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiumának véleményéről, *Rendészeti Szemle* 2010/2, 85.

²⁰ Más kérdés, hogy megítélésem szerint törvényszerkesztési hiba volt az egységes ítélezési gyakorlat biztosítása érdekében általánosságban előírt kollégiumi feladatkorre vonatkozó rendelkezésnek „A kollégium szerepe a jogegységi eljárásban” alcímet követő elhelyezése, a Bszi. 90. §-ában való szabályozás helyett, miután szerintem éppen ez tekinthető a szakmai testületként működő kollégium egyik legfontosabb tevékenységének. Ezt a „Dióhéjban a kollégiumvezetői feladatokról...” című cikkemben [Bírák Lapja 2011/1-2, 194.] is jelzett problémát azonban időközben a 2011. évi CLXI.

„A Bszi.²¹ 33. §-a a kollégium szerepét szabályozza a jogegységi eljárásban. A 33. § (1) bekezdése szerint a kollégium az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében elemzi a bíróságok gyakorlatát, és véleményt nyilvánít a vitás jogalkalmazási kérdésekben. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint e rendelkezés nem sérti a jogbiztonságot. A Bszi. 33. § (1) bekezdésében nem arról van szó, hogy a Legfelsőbb Bíróság vagy a megyei bíróságok kollégiumai végérvényesen és kötelező erővel döntenek egyes szakmai kérdésekben. A jogalkalmazási kérdésekben való kollégiumi véleménynyilvánítás Bszi.-be foglalt szabálya csupán a vitás kérdések eldöntését elősegítő rendelkezés. Ezt támasztja alá a Bszi. 33. § (2) és (3) bekezdése is, amely ezzel kapcsolatban a kollégiumvezetőknek javaslati, illetve kezdeményezési jogot biztosít a jogegységi eljárás megindítására. Erre akkor is sor kerülhet – a törvény szóhasználata szerint »szükség esetén« –, ha a jogalkalmazás egységesítéséhez a kollégiumi vélemény elégséges. A Bszi. 33. §-a a kollégium szerepét átláthatóan rendezi a jogegységi eljárásban, és az egységes ítélkezési gyakorlatban biztosításában, ezért az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével nem áll ellentétben. Az Alkotmánybíróság e kérdéskörrel kapcsolatban végül megjegyzi, hogy a különböző bíróknak és bíróságoknak a Bszi. 33. § (1) bekezdése szerinti kollégiumi véleményhez való viszonya kívül esik az alkotmányossági vizsgálat körén.²²

A bíróknak a kollégiumi véleményhez való viszonya persze elég egyértelmű, hiszen az ítéletekben számtalan esetben történik ilyenre hivatkozás, tehát kétségtelenül *orientálja az ítélkezési gyakorlatot*.²³ Mint láthattuk nem feltétlenül az általam helyesnek tartott irányban, noha a vádelv maradéktalan érvényesülésének biztosítását a jogállami igazságszolgáltatás egyik legfontosabb kérdésének kell tekintenünk, hisz „a büntető igény érvényesítésének intézmény- és eszközrendszere közvetlen alkotmányos jelentőséggel bír” az Alkotmánybíróság álláspontja szerint.²⁴

5. A vádelv lényege

Ezért az utoljára maradt legfontosabb kérdésünk az, hogy miként határozható meg ma a vádelv lényege. Az Alkotmánybíróság szerint: „A történetileg változó tartalmú és eltérő eljárási keretek között alkalmazott vádelv lényegét a hatályos Be. szerint

---

törvény megoldotta azáltal, hogy a kollégium e jogkörét rendező 27. §-ának (1) bekezdését „A bíróságok feladatai az ítélkezés egységének biztosítása érdekében” című III. fejezetének általános rendelkezései között találhatjuk meg.

²¹ 1997. évi LXVI. tv.

²² 14/2002.(III. 20.) AB határozat indokolásának III/4.2, 10.

²³ A Legfelsőbb Bíróság Bfv. 1.336/2010/5. sz. hatályon kívül helyező határozatának indokolásában pl. a következő zárójeles megjegyzést olvashatjuk: „A megismételt eljárásban módja lesz a másodfokú bíróságnak arra is, hogy a járművezetéstől eltiltás tartamába történő beszámítás során a Legfelsőbb Bíróság BKv. 69. számú véleményében adott iránymutatást megfelelően figyelembe vegye.” [hiv. hat. 8. oldal] A BKv. figyelmen kívül hagyásának oka azonban természetesen nem az abban megfogalmazott iránymutatás ismeretének hiánya, hanem a megyei bíróság azzal ellentétes álláspontja volt, amire tekintettel ismereteim szerint jogegységi eljárás kezdeményezésére is sor került, elegendig eredménytelenül.

²⁴ *Uo.*

alapjában véve három elem alkotja: a perbeli funkciók megosztása, a vádló váddal való rendelkezési joga, a *bíróság vádhoz kötöttsége* mind az eljárás bírósági szakaszának megindítása, mind annak lefolytatása, mind pedig az ítélelhozatal során.²⁵ Megítélésem szerint a Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiuma az utóbbi szempontot és egyszersmind a Be. 2. §-ának (4) bekezdésében meghatározott alapvető törvényi követelményt is figyelmen kívül hagyta a bíróságok számára irányadónak tekinthető véleményének kialakításakor, amivel lényegében a bíróra bízta a vád kereteinek alakítását, eliminálva ezzel a vád definíciójának egyik fogalmi elemét, átörökítve ezáltal egy olyan korszaknak a joggyakorlatát,²⁶ amelynek a meghaladása érdekében került sor a Be. elfogadására [hiszen az indokolása szerint a korábbi eljárási törvény számos módosítása ellenére is magán viselte „*annak a korszaknak a jegyeit, amelyben született*”²⁷], majd a törvényes vád fogalmának meghatározására.

A törvényes vád definícióját megalkotó 2006. évi LI. törvény 1. §-ának indokolása pedig egyebek mellett a következőket tartalmazza: „Törvényes csak az a vád lehet, amely a minimális tartalmi követelményeknek is megfelel. A vád képviselőjének minden esetben konkrétan körülírt cselekmény miatt, annak a *büntetőtörvény szerinti minősítését is tartalmazó*, pontosan azonosítható személy felelősségre vonására irányuló megalapozott, a bizonyítékok megjelölését is magában foglaló összefoglalt váddal kell a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság előtt a bírósági eljárást kezdeményeznie. Ezt tükrözi a következetes ítélezési gyakorlat is.”²⁸ Ez utóbbi hivatkozás megalapozottságát azonban természetesen kérdésessé teszi az általam jelzett gyakorlat,²⁹ ami azért is meglepő, mert a vádló általi minősítés elvárása nem éppen újszerű követelmény, hiszen pl. *Carrara* szerint „a vádlevélnek egész körülményességgel és részletesen magában kell foglalnia a tettet és a *büntett címét*”.³⁰

²⁵ Uo. III/2.

²⁶ Ld. pl. a Legfelsőbb Bíróság Bf. II. 1118/1966. sz. határozatát, amelynek indokolása szerint: „A vád tárgyát azok a tények alkotják, amelyeket az ügyész a vád előterjesztésekor mint megtörtént eseményt előad, feltéve, hogy a vádirat szövegéből ennek ellenkezője kifejezetten ki nem tűnik.” [Büntetőjogi döntvénytár 1966. január – 1967. december, *Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó*, Budapest, 1968, 612.]

²⁷ Forrás: *Complex Jogtár Plusz*, 1.

²⁸ Forrás: *Complex Jogtár Plusz*, 14.

²⁹ Ez alól csupán a pótmagánvádas ügyek jelentenek kivételt, mivel ezek körében tapasztalataim szerint valóban következetes ítélezési gyakorlatról beszélhetünk, miután a Be. 231. § (2) bekezdésének d/ pontja alapján valóban könyörtelen következetességgel elutasítjuk a sértett vádindítványát, ha az nem tartalmazza a Btk. szerinti minősítést, amikor a 90/2010. BKv. I/9. pontja értelmében „nincs lehetőség ismételtén a vád benyújtására”. Konkretizálva: „A pótmagánvádló által benyújtott vádindítványnak is tartalmaznia kell a Be. 217. § (3) bekezdés a)-c), g) és h) pontjában írtakat, vagyis többek között a vád tárgyává tett cselekménynek a leírását és a vád tárgyává tett cselekménynek a *Btk. szerinti minősítését*.” [Bírósági Határozatok 2009/5/140, 348.]

³⁰ Carrara Ferencz: *A büntető jogtudomány programja* II. kötet [ford.: Beksics Gusztáv] A Magyar Tudományos Akadémia Könyvkiadó-Hivatala, Budapest, 1879, 406.

6. A római egyezmény tükrében

Ez utóbbi megjelölése azonban úgy tűnik mintha ma nem lenne különösebben érdekes, amíg valaki nem fordul az Emberi Jogok Európai Bíróságához amiatt, hogy olyan vád alapján is elítélték, amivel szemben nem tudott védekezni, miután az „Emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény”³¹ 6. cikkének a tisztességes eljáráshoz való jog egyik lényeges tartalmi elemét megfogalmazó 3/a. pontjában foglaltakkal összefüggésben a „*Dallos kontra Magyarország*” ügyben hozott strasbourgi ítélet a következőkre utal: „Az Egyezmény 6. cikke 3. bekezdésének a/ pontja nemcsak azt a jogot biztosítja a terhelt számára, hogy tájékoztatást kapjon a vád »indokáról«, azaz azon cselekményekről, amelyeket állítólagosan elkövetett és amelyeken a vád alapul, hanem a cselekmények *jogi minőségéről* is. A tájékoztatásnak részletesnek kell lennie [Pelissier and Sassi v. France (GC), no. 25444/94, § ECHR 1999-II].”³² A tárgyalt problémával nemegyszer találkozó bíróként már csupán ezért is vitathatónak tartom azt a – számunkra kijelölt keskeny utat szélesíteni kívánó – szemléletet, amely a törvény kifejezett rendelkezésével ellentétben nem kívánja meg a vád jogi individualizálását a gyakorlatban.

---

³¹ Ld. 1993. évi XXXI. törvény.

³² Az Emberi Jogok Európai Bírósága 2001. I. félévi ítéletei összefoglalása, A Bírósági Határozatok melléklete 2002/1, HVG-ORAC, Budapest, 2002, 14.